Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi

Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice

Year-Book „Petre Andrei" University from Iasi

Fascicle: Law, Economic Science, Political Sciences

ISSN: 2248-1079

Coverd in: CEEOL, Index Copernicus, Ideas, RePeC, Socionet, Econpapers

---

CONFIGURATIONS OF THE GOVERNMENTAL ELITES IN POST-COMMUNIST ROMANIA

[CONFIGURAŢII ALE ELITELOR GUVERNAMENTALE ÎN ROMÂNIA POSTCOMUNISTĂ]

Ciprian IFTIMOAEI

Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, 2015, Tomul 16, Decembrie, pp: 71-106

Published by:

Lumen Publishing House

On behalf of:

„Petre Andrei" University from Iasi

Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania

[Configuraţii ale elitelor guvernamentale în România Postcomunistă]

Ciprian IFTIMOAEI[1]

Abstract

Elites are dominant minorities comprising individuals or groups who, because of innate or acquired characteristics, obtain higher performances in certain fields, expressed in terms of power and prestige, occupy high positions in the hierarchy of the social system and takes strategic decisions. Through their specific activities, elites can be connected to the political decision (political elites) or may be independent of the politics (non-political elites). Within political elites, it can be differentiate between the governmental positions/ministries (governmental elites) and other non-executive political positions (non-governmental elites). The way in which governmental elite decide what to do or not to do has a significant impact on the evolution of society in a specific period of time. This paper aims to analyze governmental elite's configurations and their impact on the quality of governance in post-communist Romania (1990-2015). The governmental elite's configuration represents the structure of the internal composition according to certain variables (age, education, gender, age at appointment as minister, social origin, political affiliation, previous political experience etc.). The analysis of Post-communist Romania governmental elite's configurations will highlight the "hard" (dominant) features related to the processes of democratization, democratic consolidation, and good governance. The main hypothesis of this study is the following: governmental elite's configuration has a strong impact on the quality of governance. The research methodology is based on social backgrounds analysis, statistical analysis using SPSS and analysis of homogeneity versus heterogeneity of governmental elite's configuration.

Keyword:

Political elites, governmental elites, configurations, social background, postcommunism.

[1] Cercetător postdoctoral în Ştiinţe Politice, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" Iaşi, E-mail: ciftimoaei@yahoo.com.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Studierea originii sociale a membrilor elitei politice (mediul de proveniență, nivelul de instruire, instanţele de consacrare profesională ş.a.m.d.) facilitează devoalarea traseelor profesionale în drumul către poziţiile de putere. Originea socială a membrilor elitei ne permite să identificăm reţelele de recrutare, selectare, formare şi promovare în cadrul sistemului de putere. Cercetarea originii sociale completată cu analiza biografiei sociale ne ajută la developarea mecanismelor de acces la reţelele de putere, structura de oportunităţi care permite valorificarea capacităţilor personale, precum şi beneficiile care vor fi obţinute în exerciţiul puterii. Biografia socială a liderilor politici constituie rezultanta unui proces de valorificare a resurselor personale şi a structurii de oportunităţi întâlnite pe drumul consolidării prestigiului şi influenţei personale în cadrul elitei.[2]

Prin configuraţie a elitei guvernamentale înţelegem modul de structurare a compoziţiei interne a unei elite după anumite elemente pe care le vom considera variabile: vârsta, gen, educaţie, vârsta la numirea în funcţia publică, mediul şi zona geografică de origine etc. Perspectiva noastră este una distributivă, folosită în special în analiza macrostructurilor sociale cum sunt elitele politice, clasele sociale sau anumite tipuri de grupuri sociale.[3]

Prin analiza configuraţiilor elitelor guvernamentale din România postcomunistă dorim să surprindem acele caracteristici „tari" sau dominante care pot avea semnificaţii din perspectiva proceselor de tranziţie şi consolidare democratică. Analiza statistică pe care am iniţiat-o a vizat elitele politice implicate în actul de guvernare imediat după Revoluţia română din decembrie1989 şi până în luna august 2012 (prima remaniere a guvernului Ponta). Demersul nostru s-a focalizat exclusiv pe poziţiile ministeriale fără a lua în calcul poziţiile de secretari de stat şi subsecretari de stat sau poziţiile asimilate acestora.

1. Educaţia, profesiile şi omogenitatea educaţională a elitelor

Cercetările empirice au demonstrat existența unei corelaţii între educaţia superioară (universitară şi postuniversitară) şi poziţiile ocupate de persoanele situate în vârful ierarhiei sociale. Definiţia paretiană a elitei care are în vedere excelența într-un domeniu de activitate nu ne spune mare

[2] Lewis J. Edinger and Donald D. Searing, „Social Background in Elite Analysis: A Methodological Inquiry", în *The American Political Science Review*, Vol. 61, No. 2 (Jun., 1967), pp. 428-445.
[3] Dumitru Sandu, „Configuraţie", în C. Zamfir şi L. Vlăsceanu (coord.), *Dicţionar de sociologie*, Editura Babel, Bucureşti, 1998, pp. 127-128.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

lucru despre educaţia sau nivelul de instruire a membrilor elitei. Poziţia socială sau excelenţa într-un domeniu de activitate se poate datora nu numai educaţiei înalte, ci şi talentului înnăscut al unei persoane sau valorificării resurselor (simbolice, economice, politice) moştenite. Nicio definiţie dată „elitei" nu ne spune că aceasta ar fi alcătuită din persoanele care au neapărat studii superioare sau o formare profesională de un anumit gen (tehnic, umanist, artistic etc.). Această constatare se aplică şi în cazul elitelor politice, guvernamentale sau non-guvernamentale. Prin urmare, educaţia poate fi o condiţie necesară, dar nu şi suficientă pentru accederea în cadrul elitelor politice. Condiţii la fel de importante pot fi adeziunea la ideologia oficială (în cazul sistemelor totalitare), valorile politice dominante, vechimea în politică, rezultatele obţinute în confruntările electorale, loialitatea faţă de liderii politici care controlează mecanismele de selecţie şi recrutare a membrilor elitei guvernamentale, notoritatea şi încrederea de care se bucură un aspirant la intrarea în elita politică etc.

Peste tot în lume, educaţia este o variabilă puternic corelată cu *status*-ul de elită guvernamentală.[4] De multă vreme, posesia unei diplome universitare a devenit o condiţie *sine qua non* pentru exercitarea unei funcţii de ministru. Conform unor estimări, membrii elitelor guvernamentale din România perioadei 1860-1944 au urmat filiera studiilor la universităţile occidentale.[5] Universităţile din Franţa şi Germania erau preferate de tinerii români, deoarece învăţământul superior din aceste ţări se modernizase de pe la mijlocul secolului al XIX-lea în concordanţă cu descoperirile ştiinţifico-tehnice şi, în general, ţinând cont de progresele societăţii moderne.[6] Titlurile şi diplomele obţinute la universităţile din Paris, Berlin, Heidelberg, Leipzig şi Viena confereau prestigiu intelectual la întoarcerea în ţară. Pentru acel timp şi nu numai, prestigiul intelectual constituia o formă a capitalului simbolic uşor convertibilă în capital economic şi politic. Referindu-se la acest aspect, C. Rădulescu-Motru spunea în

[4] *Apud* Virgil Stoica, *Cine conduce Iaşiul?*, Editura Fundaţiei AXIS, Iaşi, 2003, p. 107.
[5] Lucian Nastasă, „Universităţile occidentale şi formarea elitei intelectuale româneşti", în Mihai Dinu Gheorghiu şi Mihăiţă Lupu (coord.*), Mobilitatea elitelor în România secolului XX*, Paralela 45, Bucureşti, 2008, p. 60 (vezi şi nota de subsol). Pe acelaşi subiect, vezi Adrian Dinu Rachieru, *Elitism şi postmodernism. Postmodernismul românesc şi circulaţia elitelor*, Junimea, Iaşi, 1999; Lucian Boia, *Capcanele istoriei. Elita intelectuală românească între 1930 şi 1950,* Humanitas, Bucureşti, 2011.
[6] *Ibidem*, p. 61.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Mărturisirile sale că „oricine avea un titlu universitar, mai ales luat în străinătate, găsea înaintea sa cariera deschisă gata".[7]

Elitele româneşti interbelice[8] formate în instituţii de învăţământ autentice şi prestigioase din ţară şi străinătate au sfârşit, în cazul în care nu au emigrat, decimate în lagărele şi închisorile regimului comunist. Acest proces de lichidare sistematică a elitelor româneşti a fost „desăvârşit" până la instaurarea la putere a lui Nicolae Ceauşescu în 1964. Puţinii supravieţuitori ai gulagului românesc şi cei câţiva membri ai elitelor interbelice reveniţi în România după prăbuşirea comunismului au reprezentat adevărate mărturii vii ale vremurilor de odinioară când educaţia, formarea profesională şi prestigiul intelectual erau valorizate social. Unii dintre aceştia s-au implicat după 1989 în reactivarea fostelor partide istorice (PNŢCD, PNL, PSDR) şi au devenit repere morale ale politicii româneşti.

Elitele guvernamentale ale tranziţiei democratice (1989-1996) şi-au definitivat studiile în perioada comunistă. Această afirmaţie este susţinută de următoarele operaţii matematice:

Tabelul 1 Calculul mediilor de vârsta ale elitelor guvernamentale în funcţiie de perioade

Varsta la care a inceput mandatul

Perioada postcomunista	Mean	N	Std. Deviation
tranzitie democratica	52,27	134	10,501
consolidare democratica	48,21	318	9,268
Total	49,41	452	9,815

- utilizând *SPSS*-ul am calculat media de vârsta pentru elitele guvernamentale din perioada tranziţiei democratice şi am obţinut valoarea de Vm(td)=52,27 ani (deviaţia standard fiind de 10,5);
- din această valoare medie de 52,27 ani am scăzut durata medie Dm(td)=27,07 ani şi am obţinut valoarea de 25,2 ani;
- luând ca moment de referinţă anul prăbuşirii comunismului, scădem din 1989 valoarea de 25,2 ani şi rezultă anul 1963 (+/-10,5 cât este deviaţia standard).

[7] C. Rădulescu-Motru, *Mărturisiri*, ed. Sanda şi Valeriu Râpeanu, Minerva, Bucureşti, 1990, p. 69.
[8] Vezi Dan Dungaciu, *Elita interbelică. Sociologia românească în context european*, Editura Mica Valahie, Bucureşti, 2011.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Prin urmare, se poate aprecia că miniştrii care au făcut parte din cabinetele din perioada tranziţiei democratice şi-au desăvârşit studiile în perioada anilor 1950-1970, corespunzătoare din punct de vedere istoric consolidării regimului comunist în România.

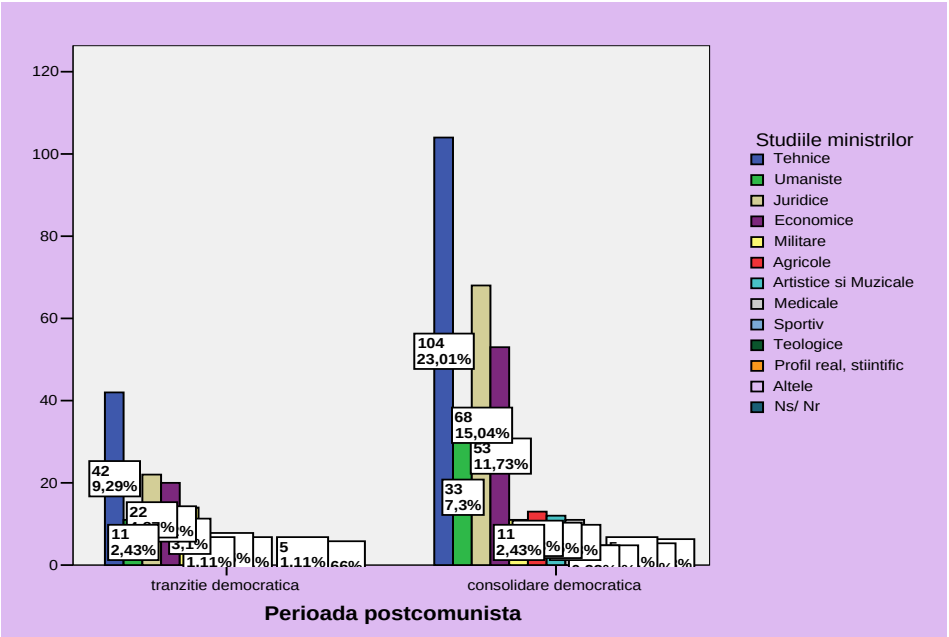

Figura 1 Studiile elitelor guvernamentale postcomuniste

În compoziţia educaţională a elitelor guvernamentale din perioada 1990-1996 predomină studiile tehnice, urmate de cele juridice şi economice. Această ierarhie în care conduce „tehnicul, juridicul şi economicul" s-a reprodus şi în perioada 1997-2012, corespunzătoare consolidării democratice. Preponderenţa studiilor tehnice la concurenţă cu studiile juridice şi cele economice se reflectă şi în prezentarea acestor tipuri de studii în funcţie de fiecare guvernare.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

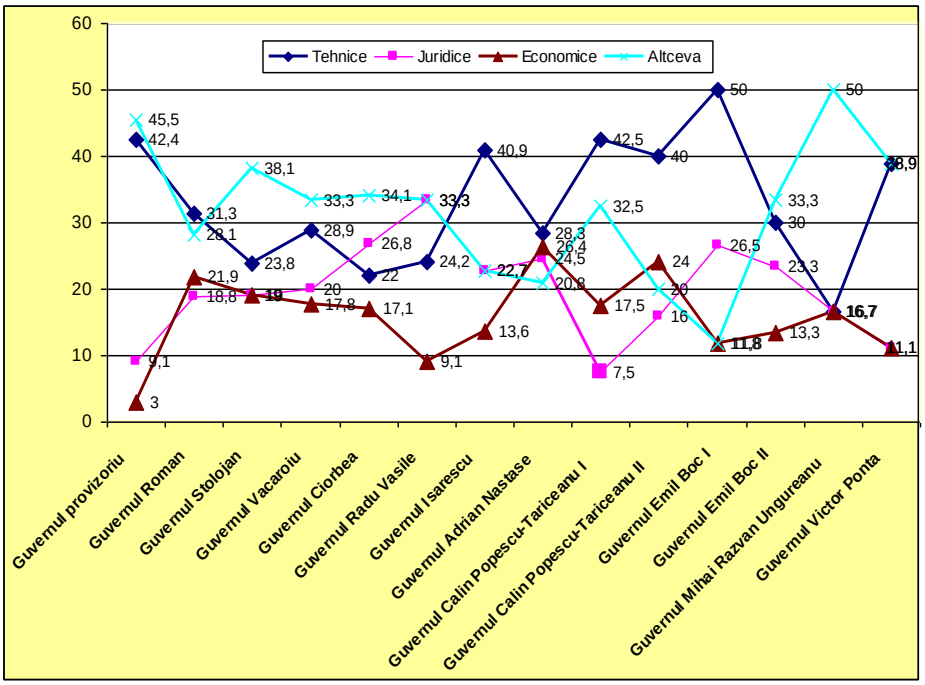

Figura 2 Repartiţia după studii în guvernele României (procente)

Observăm că pentru studiile tehnice, maximul este atins în Guvernul Boc-I, studiile juridice au predominat în Guvernul Radu Vasile, iar studiile economice prezintă totuşi procente mai scăzute, în general cu un maxim în guvernarea Năstase. După cum se observă din Grafic, procentul celor cu alt tip de studii este maxim imediat după Revoluţie, ca o expresie a unui început de drum democratic, fără specializări stricte. Această diversitate revine surprinzător în guvernarea Ungureanu.

În cele ce urmează, vom detalia situaţia celor două guvernări în tabelul care urmează, în care avem distribuţia după studii pe ambele guvernări pentru ca apoi să deducem gradul de „potrivire" între domeniul ministerial şi tipul de studii.

Tabelul 2 Repartiţia după studii în Guvernul provizoriu şi Guvernul MRU

Numele Guvernului	Perioada	Studii	Frecvente	%	Valid %
Guvernul provizoriu:	26 decembrie 1989 – 28 iunie 1990	Tehnice	14	41.2	42.4
		Umaniste	3	8.8	9.1

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

		Juridice	3	8.8	9.1
		Economice	1	2.9	3.0
		Militare	6	17.6	18.2
		Agricole	1	2.9	3.0
		Artistice si Muzicale	1	2.9	3.0
		Medicale	1	2.9	3.0
		Ştiinţele naturii	3	8.8	9.1
		Total	33	97.1	100.0
		Ns/ Nr	1	2.9	
		Total	34	100.0	
Guvernul Mihai Razvan Ungureanu:	9 februarie 2012 – 7 mai 2012	Tehnice	3	16.7	16.7
		Umaniste	4	22.2	22.2
		Juridice	3	16.7	16.7
		Economice	3	16.7	16.7
		Militare	1	5.6	5.6
		Agricole	2	11.1	11.1
		Medicale	1	5.6	5.6
		Sportiv	1	5.6	5.6
		Total	18	100.0	100.0

Predominanţa studiilor tehnice în cadrul elitelor guvernamentale postcomuniste, cu maximele atinse în guvernul „provizoriu" Petre Roman (42,4%) şi guvernările Călin Popescu Tăriceanu-I (42,5%) şi Emil Boc-II (50%), derivă din nevoia obiectivă de a furniza competenţe tehnice pentru ministere care administrează domenii ca industriile, transporturile, comunicaţiile şi tehnologia informaţiilor, mediul înconjurător şi pădurile, agricultura şi dezvoltarea rurală, economia etc.

Educaţia tehnică a fost o caracteristică dominantă şi pentru elitele guvernamentale comuniste, în special în perioada de industrializare masivă şi de extindere a spaţiului urban în anii '60-'70 ai secolului trecut. Marile întreprinderi socialiste aveau nevoie de ingineri, maiştri, tehnicieni şi muncitori calificaţi în producţia pe bandă, ceea ce a condus la o migraţie dinspre sat spre oraş şi, totodată, la o amplificare şi diversificare a ramurilor economice industriale. Acest fenomen de extindere pe

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

orizontală a industriei socialiste şi-a găsit un corespondent şi în multiplicarea portofoliilor guvernamentale preponderent tehnice. Studiile privind elitele guvernamentale şi structura guvernelor comuniste au pus în evidenţă supradimensionarea acestora în raport cu nevoia de centralizare şi planificare a economiei socialiste.

După decembrie 1989, tranziţia de comunism la capitalism a implicat un proces de restructurare, privatizare şi chiar lichidare a unor unităţi economice aflate în portofoliul statului, considerate ineficiente. Prin urmare, tranziţia economică a necesitat activarea unor resurse umane competente în domeniul tehnic şi economic recrutate în special din rândul foştilor manageri ai întreprinderilor socialiste sau tehnocraţi din structurile administraţiei centrale şi judeţene. În acelaşi timp, crearea infrastructurii democratice şi a unui cadru normativ care să garanteze funcţionarea statului de drept a justificat prezenţa semnificativă a juriştilor în structurile guvernamentale. Aceşti „tehnicieni ai puterii" au devenit ulterior o bază de selecţie pentru ocuparea poziţiilor ministeriale din cadrul guvernelor de tranziţie.

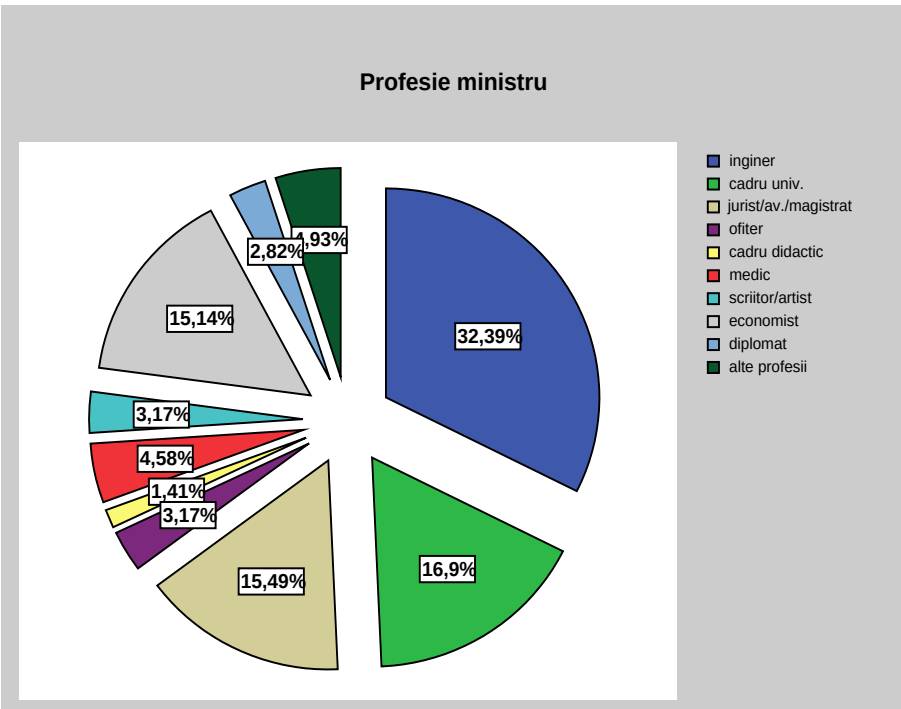

Figura 3 Profesiile elitelor guvernamentale după 1989

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

În configuraţia profesională a elitelor guvernamentale postcomuniste predomină inginerii care reprezintă 32,39%, cadrele universitare 16,9%, juriştii (inclusiv magistraţii şi avocaţii) cu 15,49% şi economiştii 15,14%. În această analiză am avut în vedere formaţia profesională de bază, însă sunt „ministeriabili" care au o dublă formaţie: ingineri şi economişti sau economişti şi jurişti. De asemenea, cadrele didactice universitare şi cercetătorii ştiinţifici care îşi desfăşoară activitatea în domeniile tehnice, economice, juridice şi medicale constituie un segment aparte al elitelor guvernamentale (16,9%), ceea ce demonstrează că educaţia superioară, formarea profesională continuă şi prestigiul conferit de deţinerea unui titlu universitar constituie „puncte tari" în selecţia şi recrutarea elitelor guvernamentale. Prestigiul unui profesor universitar sau cercetător ştiinţific validat de comunitatea academică din ţară şi/ sau străinătate se reflectă în mod pozitiv asupra imaginii „selectoratului" şi electoratului formaţiunii politice care l-a desemnat în funcţia de ministru.

Anumite trăsături din analiza descriptivă furnizează sugestii privind omogenitatea elitelor politice guvernamentale. Pentru început am aplicat o analiză factorială a corespondenţelor multiple (AFCM), iar în acest model am introdus următoarele variabile categoriale: durata mandatului, genul subiecţilor şi tipul de studii superioare efectuate.

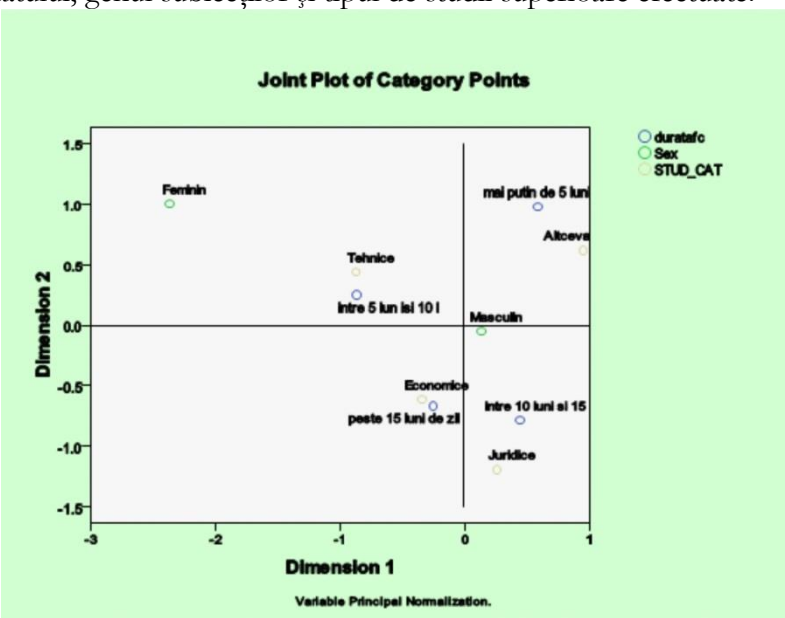

Figura 4 Harta omogenităţii educaţionale

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Din graficul rezultat se conturează o serie de nori de puncte după cum urmează: bărbaţii din grupele de studii principale (tehnic, economic şi juridic) au o foarte bună reprezentare cu diverse dimensiuni ale mărimii mandatelor; bărbaţii cu studii din alte domenii decât cele deja citate se bucură de o lungime mult mai mică a mandatului ministerial; femeile fac o figură distinctă (ca o confirmare a numărului foarte mic al acestora în cadrul guvernului).

Educaţia şi profesiile membrilor elitelor guvernamentale postcomuniste au un impact important asupra calităţii guvernării democratice. Eficienţa miniştrilor în actul guvernamental nu depinde numai de educaţie şi formare profesională, ci şi de experienţa politică şi/ sau guvernamentală anterioară numirii în demnitatea publică, de susţinerea politică oferită, de complexitatea portofoliului ministerial, de problematica care se cere a fi rezolvată şi, nu în ultimul rând, de exigenţele media şi ale publicului raportate la priorităţile programului de guvernare.

2. Configuraţii elitare în funcţie de vârstă, gen, stare civilă şi familială

Vârsta, genul, starea civilă şi familială constituie variabile importante în orice cercetare sociologică şi/sau politologică. Utilizarea acestor variabile ne permite să investigăm compoziţia socială a elitelor guvernamentale analizate ca grupuri sociale care joacă un rol în anumite perioade istorice determinate. În cazul de faţă, ne referim la perioada tranziţiei democratice (1989-1996) *versus* perioada consolidării democratice (începând cu 1997 şi până în prezent). În funcţie de aceste variabile independente putem determina configuraţiile elitelor guvernamentale postcomuniste şi realiza anumite analize de omogenitate (educaţională, politică, teritorială).

Vârste şi generaţii ale elitelor guvernamentale postcomuniste

Prin vârstă înţelegem timpul scurs de la naşterea unui persoane până la numirea acesteia în funcţia de ministru. De asemenea, suntem interesaţi de impactul „efectului de generaţie" asupra proceselor de tranziţie democratică, respectiv de consolidare democratică.[9] Analizând indicatorii tendinţei centrale pentru pentru variabila „anul naşterii ministrilor" din baza *MiniştriPostCom,* observăm că sunt valide 283 de

[9] În Gillers Ferréol (coord.), *Dicţionar de Sociologie*, Polirom, Iaşi, 1998, p. 229, se operează diferenţa între „efectul de vârstă" (îmbătrânirea populaţiei) şi „efectul de generaţie" (influenţa contextului spaţiul-temporal).

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

cazuri, iar 1 caz este lipsă[10]. Media anilor de naştere a miniştrilor care au făcut parte din guvernele postcomunismului românesc este 1950,93, iar eroarea standard a mediei (*SE of Mean*) este de 0,805. Mediana (*Median*) este Me=1951 şi ne arată că jumătate dintre miniştri au s-au născut până în 1951, restul după acest an. Modul (*Mode*) este unic, Mo=1949, ceea ce înseamnă că în anul 1949 s-au născut cei mai mulţi miniştri din perioada postcomunistă. Conform tabelului de frecvenţe, avem un număr de 13 de miniştri născuţi în anul 1949, ceea ce reprezintă 4,6% din totalul de 284. Prin urmare, am putea vorbi despre o „generaţie a miniştrilor de la 1949". Deviaţia standard (*Std. Deviation*) este de 13,547 şi ne arată cu cât se abat în medie valorile seriei de la media lor. Coeficientul de asimetrie (*Skewness*) este Sk =-0,073 (Sk<0), deci distribuţia este alungită uşor spre stânga (asimetrie la stânga), iar coeficientul boltirii (*Kurtosis*) este K=-0,516 (K<0), deci distribuţia este platicurtică (sub o curbă normală).

Tabelul 3 Indicatorii tendinţei centrale pentru variabila „anul naşterii miniştrilor"

Statistics

Anul nasterii

N	Valid	283
	Missing	1
Mean		1950,93
Std. Error of Mean		,805
Median		1951,00
Mode		1949
Std. Deviation		13,547
Variance		183,531
Skewness		-,073
Std. Error of Skewness		,145
Kurtosis		-,516
Std. Error of Kurtosis		,289
Range		64
Minimum		1916
Maximum		1980
Percentiles	25	1941,00
	50	1951,00
	75	1960,00

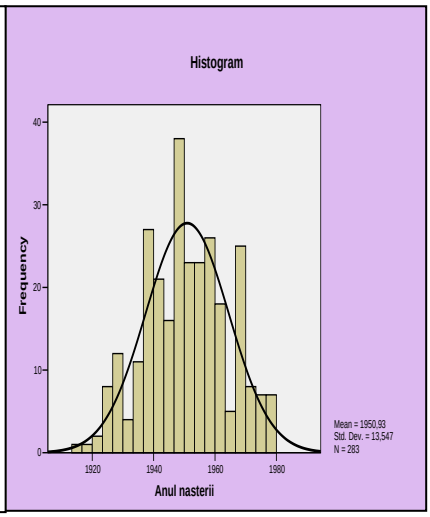

Figura 5 Histograma variabilei „anul naşterii miniştrilor"

Amplitudinea (*Range*) este A=64, fiind rezultatul diferenţei dintre *Maximum*-ul seriei care este 1989 şi *Minimum*-ul seriei care este 1916. *Percentile*-le ne arată că primii 25 % dintre miniştri s-au născut până în 1941, primii 50% s-au născut până în 1951, iar primii 75% până în 1960.

[10] Este vorba despre Gheorghe Caranfil, ministrul Industriei Chimice şi Petrochimice în perioada 18.12.1989-28.06.1990 din guvernul „provizoriu" (Petre Roman I).

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Histograma variabilei „vârstă" ilustrează grafic toate constatările rezultate din analiza indicatorilor tendinţei centrale.[11]

În mod analog, procedăm şi la analiza indicatorilor pentru variabila „vârsta la numirea în funcţia de ministru" din baza *EliteGuvPostCom*. După cum sunt prezentaţi în tabelul 32. şi ilustraţi în figura 28, media seriei este de 48,83 de ani. Mediana este 49, ceea ce ne arată că jumătate dintre miniştri care au făcut parte din elitele guvernamentale postcomuniste au avut vârsta la numirea în funcţia publică de pâna la 49 de ani, iar cealaltă jumătate este peste această valoare a medianei. Modul este unic (Mo=53)şi ne arată că cei mai mulţi miniştri au avut vârsta de 53 de ani atunci când au fost învestiţi în funcţie.

Tabelul 4 Indicatorii tendinţei centrale pentru „vârsta miniştrilor la numirea în funcţie"

Statistics

Varsta la care a inceput mandatul

N	Valid	452
	Missing	0
Mean		48,83
Std. Error of Mean		,421
Median		49,00
Mode		53
Std. Deviation		8,948
Variance		80,069
Skewness		-,218
Std. Error of Skewness		,115
Kurtosis		1,164
Std. Error of Kurtosis		,229
Range		74
Minimum		0
Maximum		74
Percentiles	25	42,00
	50	49,00
	75	55,00

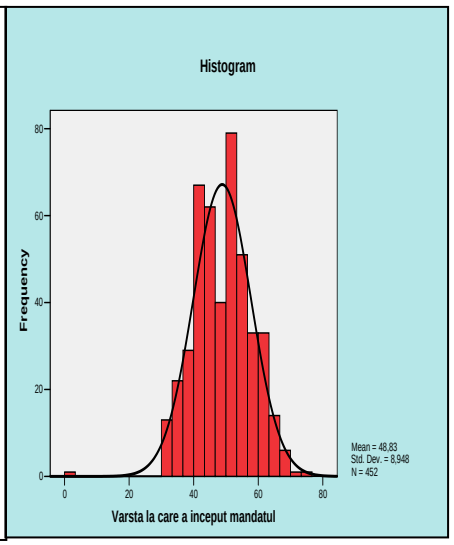

Figura 6 Histograma variabilei „vârsta miniştrilor la numirea în funcţie"

[11] Pentru utilizarea *SPSS*-ului şi interpretarea datelor cercetării, am utilizat instrucţiunile din lucrarea profesorului ieşean Adrian Netedu, *Informatică şi analiza datelor pentru ştiinţele sociale*, Editura Fundaţiei AXIS, Iaşi, 2005, pp. 102-110. Pentru aceleaşi demers, am utilizat şi lucrările lui Traian Rotariu (coord.), *Metode statistice aplicate în ştiinţele sociale*, Polirom, Iaşi, 1999, pp. 42-66 (Cap. 3 –„Indicatori ai caracteristicilor cantitative"). Pentru utilizarea *SPSS*-ului în analiza şi prelucrarea datelor, recomandăm şi E. Jaba şi A. Grama, *Analiza statistică cu SPSS sub Windows*, Polirom, Iaşi, 2004 şi *SPSS Base 10.0 User's Guide*, SPSS Inc., Chicago, Illinois şi *site*-ul www.spss.com.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

În ceea ce priveşte vârsta miniştrilor care au făcut parte din guvernele postcomuniste, înregistrăm un minim de 30 de ani reprezentat de miniştrii Silvia Ciornei – ministrul pentru Întreprinderi Mici şi Mijlocii în perioada 28.12.2000-28.12.2004 şi Attila Körödi – ministrul Mediului şi Dezvoltării Durabile în perioada 5.04.2007-22.12.2008. Maximum-ul de 74 de ani este reprezentat de Mircea Ionescu-Quintus, ministrul Justiţiei în perioada 16.10.1991-19.11.1992 (guvernarea Stolojan).

„Generaţia" se referă la gruparea miniştrilor care au aceeaşi vârstă sau vârste apropiate.[12] În tabelele de mai jos am pus în evidenţă generaţiile elitelor guvernamentale după variabila „anul naşterii" din baza *MiniştriPostCom*, eliminând variantele care întruneau mai puţin de 6 frecvenţe, şi variabila „vârsta la numirea în funcţia de ministru" din *EliteGuvPostCom*, eliminând variantele care întruneau mai puţin de 10 frecvenţe.

Tabelele 5 & 6 Generaţiile elitelor guvernamentale după anul naşteri,respectiv vârsta la care au început mandatul de ministri

Anul nasterii

	Frequency	Percent	Valid Percent
1937	7	2,5	2,5
1938	6	2,1	2,1
1939	12	4,2	4,2
1942	8	2,8	2,8
1943	8	2,8	2,8
1944	6	2,1	2,1
1946	6	2,1	2,1
1948	12	4,2	4,2
1949	13	4,6	4,6
1950	8	2,8	2,8
1951	7	2,5	2,5
1953	11	3,9	3,9
1955	10	3,5	3,5
1956	8	2,8	2,8
1958	7	2,5	2,5
1959	12	4,2	4,2
1960	7	2,5	2,5
1961	6	2,1	2,1
1962	7	2,5	2,5
1967	8	2,8	2,8
1968	10	3,5	3,5
Total	283	99,6	100,0
Total	284	100,0	

Varsta la care a inceput mandatul

	Frequency	Percent	Valid Percent
36	12	2,7	2,7
38	11	2,4	2,4
39	10	2,2	2,2
40	17	3,8	3,8
41	11	2,4	2,4
42	21	4,6	4,6
43	18	4,0	4,0
44	24	5,3	5,3
45	23	5,1	5,1
46	15	3,3	3,3
48	17	3,8	3,8
49	14	3,1	3,1
50	16	3,5	3,5
51	19	4,2	4,2
52	15	3,3	3,3
53	29	6,4	6,4
54	19	4,2	4,2
55	12	2,7	2,7
56	20	4,4	4,4
57	15	3,3	3,3
58	11	2,4	2,4
60	10	2,2	2,2
Total	452	100,0	100,0

[12] Gillers Ferréol (coord.), *Op. cit*, p. 82. Cf. lui Ion Andrei Popescu, „În sociologie, o generaţie conţine toţi acei indivizi născuţi în aproximativ aceeaşi perioadă de timp, indiferent dacă sunt legaţi sau nu prin legături de rudenie" (în C. Zamfir şi L. Vlăsceanu coord., *Dicţionar de sociologie*, Editura Babel, Bucureşti, 1998, p. 264).

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Astfel, am obţinut generaţii ale miniştrilor în funcţie de anul naşterii. În primul tabel, se regăsesc generaţiile anilor 1948 şi 1959 cu câte 12 miniştri şi 1949 cu câte 13 miniştri. În tabelul alăturat avem generaţia de 29 de miniştri care aveau 53 de ani în momentul intrării în elita guvernamentală, generaţia de 24 de miniştri care aveau vârsta de 44 de ani şi generaţia de 23 de miniştri cu vârsta de 45 de ani. O generaţie de miniştri poate fi caracterizată prin elemente comune de socializare cum ar fi frecventarea anumitor şcoli, apartenenţa politică sau nu (la PCR şi/ sau nomenclatură), opţiuni politice, aspiraţii, atitudini şi comportamente care pot avea un impact semnificativ asupra direcţiei, ritmului şi duraţiei procesului de tranziţie democratică, respectiv de consolidare democratică.

Pentru a descrie modul în care se distribuie variabila „mediile de vârstă la numirea în funcţia ministerială" în funcţie de variabila „guvernare", am aplicat o analiză bivariată[13] ale cărei rezultatele sunt prezentate în figura de mai jos.

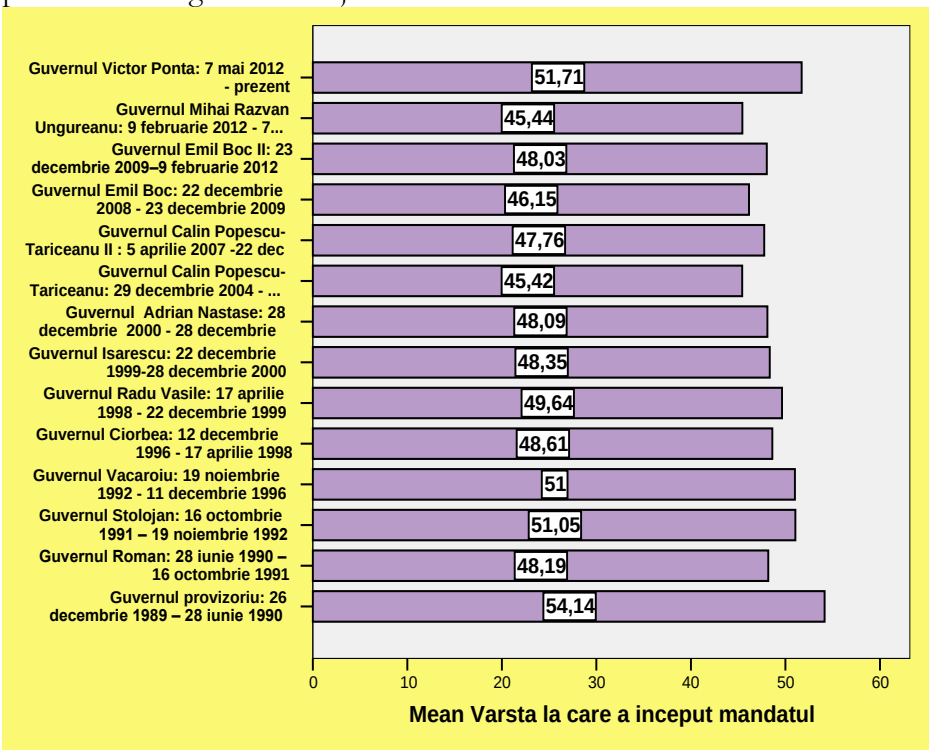

Figura 7 Vârsta medie a miniştrilor în funcţie de guverne

[13] Vezi Claudiu Coman, *Statistică socială în ştiinţele sociale*, Institutul European, Iaşi, 2011, p. 231 (Cap. 7 –„Analiza bivariată").

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Se observă o medie foarte ridicată imediat după Revoluţie după care cifrele variază într-un interval foarte mic, 45-55 de ani.

2.2. Structura de gen, situaţie matrimonială şi familială în cadrul elitelor guvernamentale

Odată cu revirimentul democraţiei în România au apărut în spaţiul public luări de poziţii privind rolul femeilor în politică şi implicarea acestora în actul guvernamental. La început, aceste discuţii au fost marcate de o oarecare timiditate sau prudenţă având în vedere moştenirea comunistă defavorabilă abordărilor „feministe". În general, partidele comuniste militau pentru eliminarea inegalităţilor dintre bărbaţi şi femei şi pentru promovarea femeilor în structurile de conducere de partid şi de stat. Mihaela Miroiu, o promotoare a feminismului în România postcomunistă, apreciază că „feminismul socialist" are un prestigiu negativ deoarece este asociat cu ordinul „conducerii superioare de partid şi de stat" de a stimula implicarea femeilor în viaţa publică prin alocarea de posturi din nomenclatură în funcţie de anumite cote prestabilite.[14] Apoi, comunismul românesc este marcat de câteva figuri feminine de tristă rezonanţă în memoria colectivă. Ana Pauker (ministru de externe şi viceprim-ministru în primul guvern comunist), Elena Ceauşescu, Aneta Spornic (ministrul Învăţământului), Suzana Gâdea (ministrul Culturii) sunt doar câteva personaje feminine care descurajează iniţiativele postcomuniste şi, adesea, sunt însoţite de reacţii de respingere chiar din partea publicului feminin.[15]

După 1989, necesitatea implicării femeilor în viaţa publică şi promovării în funcţii de conducere în administraţia centrală şi/sau locală a constituit o temă politică vehiculată de aproape toate partidele politice, mai ales în (pre)campaniile electorale. În toată această perioadă au existat politicieni, indiferent de gen, care s-au afirmat în dezbaterile publice cu teme „feministe", fără rezultate concrete. Elitele guvernamentele din România postcomunistă sunt hiperdominate de prezenţa bărbaţilor. În termeni statistici, femeile-ministru sunt subreprezentate în toată perioada postcomunistă: 15 femei, reprezentând 5,3% din 284 de miniştri.

[14] Mihaela Miroiu, „Feminismul ca politică a modernizării", în Alina Mungiu-Pippidi (coord*), Doctrine politice*, Polirom , Iaşi, 1998, p. 254.
[15] *Ibidem*, p. 260.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Tabelul 7 Genul elitelor guvernamentale

Prelucrare baza MinistriPostCom

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Masculin	269	94,7	94,7	94,7
Feminin	15	5,3	5,3	100,0
Total	284	100,0	100,0	

Interesată de prezenţa femeilor în guvernele ţărilor membre UE, mai exact de poziţiile de prim-miniştri, miniştri sau asociate acestora, Fundaţia Robert Schuman a întocmit o statistică pe care o prezentăm în tabelul de mai jos, cu menţiunea că datele referitoare la România corespund situaţiei din septembrie 2012.

Tabelul 8 Numărul de miniştri femei în fiecare 27 de state membre UE

Nr. Crt.	Stat membru UE	Data instalării guvernului	Nr. de portofolii ministeriale	Nr. de femei miniştri	%
1.	Suedia	2010	24	13	54,17
2.	Franţa	2012	39	19	48,72
3.	Finlanda	2011	19	9	47,37
4.	Austria	2008	14	6	42,86
5.	Danemarca	2011	23	9	39,13
6.	Belgia	2010	13	5	38,46
7.	Germania	2009	16	6	37,50
8.	Ţara Bascilor	2010	14	4	28,57
9.	Spania	2011	14	4	28,57
10.	Letonia	2011	14	4	28,57
11.	Luxemburg	2009	15	4	26,67
12.	Cipru	2008	12	3	25,00
13.	Bulgaria	2009	18	4	22,22
14.	Polonia	2011	19	4	21,05
15.	Marea Britanie	2010	27	5	18,52
16.	Italia	2011	18	3	16,67
17.	Malta	2008	12	2	16,67
18.	Portugalia	2011	12	2	16,67
19.	România	2012	21	3	14,28
20.	Irlanda	2011	15	2	13,33
21.	Lituania	2008	15	2	13.33
22.	Cehia	2010	16	2	12,50

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

23.	Ungaria	2010	11	1	9,09
24.	Estonia	2011	13	1	7,69
25.	Slovenia	2012	13	1	7,69
26.	Slovacia	2012	14	1	7,14
27.	Grecia	2012	18	1	5,56
TOTAL			**459**	**120**	**Me=24,41%**

Sursa: Fundația Robert Schuman, www.robert-schuman.eu.

Constatăm că, România se situează sub media europeană (24,41%) în ceea ce priveşte femeile ministre (14,28), diferenţa fiind semnificativă (10,13%). În figura de mai jos, am detaliat situaţia prezenţei femeilor ministre în guvernele României postcomuniste.

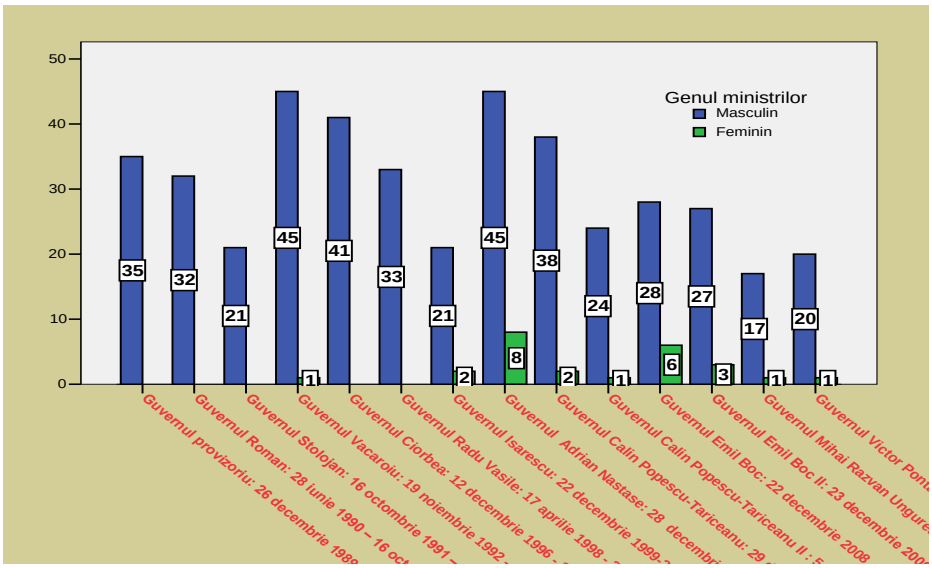

Figura 8 Distribuţia genului miniştrilor pe guverne (frecvenţe)

În componenţa guvernelor postdecembriste, femeile îşi fac simţită prezenţa începând cu guvernul condus de prim-ministrul Mugur Isărescu (22.12.1999-28.12.2000) din perioada consolidării democratice. Este vorba despre Smaranda Dobrescu – ministrul Muncii şi Protecţiei Sociale şi Anca Boagiu – ministrul Transporturilor. Guvernul Adrian Năstase înregistrează cel mai mare număr de miniştri femei: dintr-un număr de 53 de portofolii ministeriale, 8 au fost ocupate de femei (15,09%). Însă, Guvernul Emil Boc I înregistrează cea mai semnificativă prezenţă feminină: dintr-un total de 34 de poziţii ministeriale, 6 au fost ocupate de miniştri femei (17,64%).

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Cercetările axate pe problematica de gen demonstrează existenţa unei asocieri semnificative din punct de vedere statistic între nivelul de dezvoltare a unei ţări şi implicarea femeilor în politică şi guvernare. State dezvoltate precum Suedia, Norvegia, Finlanda, Danemarca, Germania înregistrează prezenţe importante ale femeilor în guverne (aproximativ 40% din membrii cabinetelor guvernamentale). Astfel: în Suedia, din 24 de miniştri, 13 sunt femei (54,17%); în Norvegia, din 20 miniştri, 10 sunt femei (50%); în Finlanda, din 19 miniştri, nouă sunt femei (47,37%); în Danemarca, din 23 de miniştri, nouă sunt femei (39,13%), inclusiv premierul Helle Thorning Schmidt; în Austria, din 14 miniştri, sase sunt femei (42,86%) şi deţin portofolii ministeriale importante ca finanţele, justiţia, internele; în Elveţia, din opt miniştri, patru sunt femei (50%); în Germania, din 16 miniştri, şase sunt femei (37,5%), Angela Merkel fiind prima femei cancelar din istoria acestei ţări, începând cu 2005; în Franţa sub preşedenţia lui François Hollande, din 34 de miniştri, 17 sunt femei (50%), paritatea perfectă fiind o promisiune din campania electorală a preşedintelui francez.[16]

Dintre ţările postcomuniste, Bulgaria înregistrează cea mai bună prezenţă a femeilor în guvern (din 18 miniştri, patru sunt femei -22,22%), urmată de Polonia (din 19 miniştri, patru sunt femei -21,05%). Referindu-se la prezenţa miniştrilor-femei în cabinetele guvernamentale, politologul Jean Blondel, notează: „... numărul femeilor în guverne a crescut începând cu anii şaptezeci. În Scandinavia, femeile reprezintă o minoritate importantă, iar la sfârşitul anilor optzeci ele au format o majoritate în guvernul norvegian".[17]

În România, din cei 21 miniştri ai cabinetului condus de premierul Victor Ponta, după remanierea efectuată în data de 6 august 2012, trei sunt femei (14,28%). Este vorba de Mariana Câmpeanu –ministrul Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale, Rovana Plumb –ministrul Mediului şi Pădurilor şi Ecateriana Andronescu – ministrul Învăţământului. Cehia, cu 2 femei miniştri din 16 portofolii ministeriale (12,5%) şi Ungaria cu o femeie ministru din 11 titulari ai cabinetului (9,09%) se situează sub România şi cu mult sub media europeană de 24,41% femei miniştri dintr-un cabinet.

Marea majoritate a miniştrilor posdecembrişti (84,15%) sunt căsătoriţi. Procentul extrem de mic al divorţurilor (3,5%) şi inexistenţa

[16] Vezi Răzvan Creţu, „Paritatea femei-bărbaţi în guvernele europene. România la coada clasamentului", în cotidianul *Adevărul*, www.adevărul.ro, ultima accesare 17 mai 2012.
[17] Jean Blondel, *Guvernarea comparată*, Editura Institutul European, Iaşi 2009, p. 287.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

altor forme de comuniune în cuplu nedeclarate (ex: coabitări consensuale) demonstrează persistenţa unui *pattern* familial tradiţional în cadrul elitelor guvernamentale postcomuniste. Din sociologia familiei, cunoaştem că există anumite „beneficii" sociale ale conformării faţă de modelul trandiţional al familiei. Familia oferă stabilitate psiho-emoţională şi perspectiva canalizării persoanei spre activităţi profesionale. Există şi opinii contrare, care asociază căsătoria cu anumite responsabilităţi ce derivă din exercitarea rolurilor parentale, fapt care poate constitui un impediment în dezvoltarea personală şi afirmarea profesională.

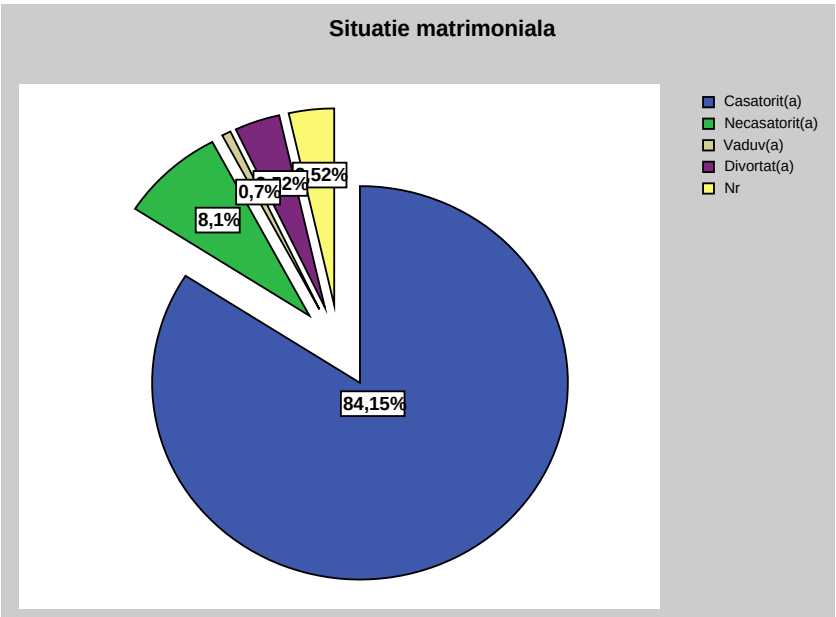

Figura 9 Situaţia matrimonială a elitelor guvernamentale

Tabelul 9 Incrucişare variabilă „stare civilă" cu variabila „gen"

Starea civilă	Sex		Total
	Masculin	Feminin	
Casătorit(a)	226	13	239
Necăsătorit(ă)	21	2	23
Văduv(a)	2	0	2
Divorţat(ă)	10	0	10
Nr.	10	0	10
Total	269	15	284

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

În legătură cu situaţia matrimonială a membrilor guvernului, facem precizarea că *status*-ul de căsătorit şi cu copii poate avea un impact pozitiv asupra formaţiunii politice care l-a numit şi care îl susţine politic în exercitarea funcţiei, precum şi în ochii electoratului. Dimpotrivă, statutul de „divorţat" poate avea consecinţe negative asupra percepţiei publice, fiind asociat cu anumite probleme psiho-emoţionale şi/sau morale care ţin de personalitatea şi caracterul persoanei în cauză.

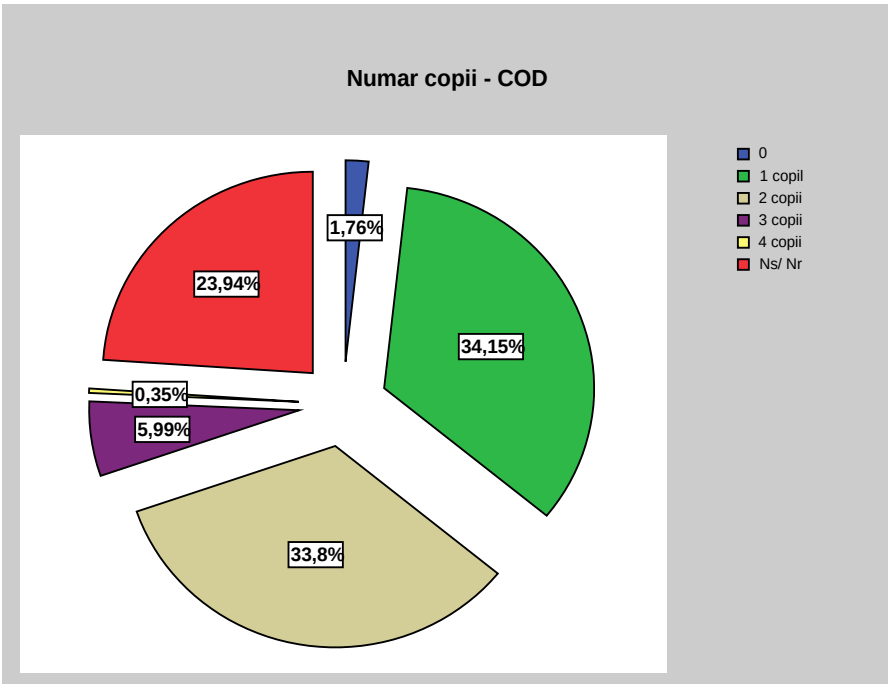

Figura 10 Situaţia familială –număr de copii

Dintr-un total de 284 de miniştri, 239 (81%) sunt căsătoriţi. Dintre cei 281 de miniştri, de la care am obţinut date, 73% au cel puţin un copil. În tabelul următor, prezentăm distribuţia numărului de copii în funcţie de situaţia matrimonială a miniştrilor.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Tabelul 10 Incrucişarea variabilei „stare civilă" cu variabila „număr de copii"

Starea civilă	Număr de copii						Total
	0	1 copil	2 copii	3 copii	4 copii	Ns/Nr.	
Casătorit(a)	3	89	84	17	0	46	239
Necăsătorit(ă)	1	3	9	0	0	10	23
Văduv(a)	0	1	1	0	0	0	2
Divorţat(ă)	1	4	2	0	1	2	10
Nr.	0	0	0	0	0	10	10
Total	5	97	96	17	1	68	284

Observăm că, din cei 281 de miniştri, 236 sunt căsătoriţi, iar dintre aceştia 188 (79,6%) au cel puţin un copil (pentru 46 de miniştri nu avem date disponibile privind numărul de copii). De asemenea, avem 13 miniştri necăsătoriţi care au cel puţin un copil şi 7 miniştri divorţaţi care au în întreţinere cel puţin un copil. Aceste date confirmă încă o dată persistenţa modelului familial tradiţional în cadrul elitelor guvernamentale după 1989.

2.2. Configuraţii elitare în funcţie de mediul,zona de proveniență, județul de origine și confesiunea religioasă

Mediul (urban/rural) şi zona geografică de origine a politicienilor constituie variabile importante în stabilirea configuraţiilor elitelor politice guvernamentale. Aceste două variabile sunt utilizate de sociologii politici pentru a explica valorile, atitudinile şi comportamentele elitelor guvernamentale considerate grupuri sociale distincte, poziţionate în vârful piramidei sociale, care exercită puterea executivă. Totodată, descrierea şi analiza configuraţiilor elitare în funcţie de mediul şi zona geografică de proveniență facilitează înțelegerea scopului promovării unor politici publice, programe şi măsuri guvernamentale concretizate prin alocarea prioritară sau preferențială de fonduri pentru anumite regiuni de dezvoltare.

În legătură cu zona geografică/regiunea de dezvoltare/regiunea istorică de origine a membrilor elitelor guvernamentale se pot formula asumpţii privind nivelul de dezvoltare economică, extinderea şi calitatea reţelelor educaţionale şi de învăţământ, elementele de tradiţie şi cultură regională, ponderea electorală a organizaţiilor teritoriale ale filialelor politice exprimată în rezultatele obținute de acestea în alegeri, rolul

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

liderilor politici marcanţi din politica naţională care furnizează susţineriea politică necesară pentru accederea într-o funcţie de ministru ş.a.m.d.

Analiza variabilei „regiunea istorică" ne relevă faptul că Muntenia (46,48%), Transilvania (23,94%), Moldova (11,27%) sunt regiunile istorice care înregistrează ponderile cele mai mari într-o configuraţie a elitelor guvernamentale postcomuniste. Oltenia (5,28%), Crişana (4,23%) şi Maramureş (3,52%) au o reprezentare modestă, iar celelalte regiuni sunt subreprezentate în cadrul elitei guvernamentale.

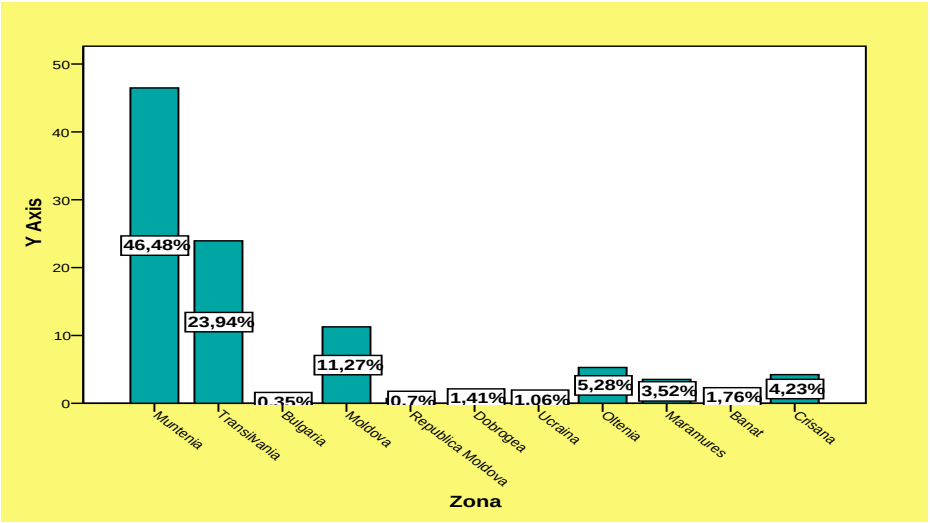

Figura 11 Distribuţia miniştrilor în funcţie de regiunea istorică de proveniență

Din cei 284 de miniştri, am identificat un număr de şase miniştri care îşi au locul de baştină pe teritorii care au aparţinut cândva României, însă, în momentul de faţă, fac parte din statele vecine: trei miniştri s-au născut pe teritoriul Ucrainei (Mircea Ionescu-Quintus, Mihnea Marmeliuc şi Nicolae Văcăroiu), doi miniştri pe teritoriul Republicii Moldova (Alexandru Mironov şi Aurel Novac) şi un ministru (Nicolae M. Nicolae) care s-a născut în localitatea Silistra din Bulgaria.

Pe baza analizei frecvenţelor şi procentelor pentru variabila „judeţul de origine", am întocmit un clasament al judeţelor în care conduce Bucureştiul cu 67 de miniştri (23,6 %), secondat de Cluj cu 15 miniştri (5,3 %), urmat de Hunedoara şi Prahova cu câte nouă miniştri (3,2 %) din totalul de 284 de membri ai elitelor guvernamentale din perioada decembrie 1989-mai 2012. Pentru 34 de miniştri (12 %) nu am

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

obţinut informaţii privind judeţul de origine; pe cei 6 miniştri (2,1 %) care s-au născut pe teritorii care în prezent sunt înafara ţării noastre i-am exclus din acest clasament, precum şi judeţele care au contabilizat mai puţin de cinci miniştri.

Tabelul 11 Clasamentul judeţelor de origine a miniştrilor

Clasamentul judetelor de origine a ministrilor

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Alba	7	2,5	2,5	2,5
Bihor	5	1,8	1,8	7,4
Botosani	5	1,8	1,8	9,9
Brasov	8	2,8	2,8	13,4
Bucuresti	67	23,6	23,6	37,0
Cluj	15	5,3	5,3	46,1
Dambovita	5	1,8	1,8	49,6
Dolj	5	1,8	1,8	51,4
Galati	6	2,1	2,1	53,5
Harghita	5	1,8	1,8	57,0
Hunedoara	9	3,2	3,2	60,2
Iasi	5	1,8	1,8	62,3
Maramures	6	2,1	2,1	64,4
Mures	5	1,8	1,8	67,3
Prahova	9	3,2	3,2	72,2
Salaj	7	2,5	2,5	74,6
Timis	5	1,8	1,8	81,7
Valcea	5	1,8	1,8	83,8
Altul	8	2,8	2,8	88,0
Nr	34	12,0	12,0	100,0
Total	284	100,0	100,0	

În momentul culegerii datelor, peste 70% dintre miniştri postdecembrişti îşi aveau domiciliul (reşedinţa sau rezidenţa) în municipiul Bucureşti. Nu avem informaţii câţi dintre membrii elitelor guvernamentale postcomuniste aveau domiciliul în Capitală înainte sau după numirea în funcţia publică de ministru. Un lucru este cert: din cei 284 (100%) de miniştri, 67 de miniştri (23,7%) s-au născut în Bucureşti, iar 207 (73%) au în prezent domiciliul în Bucureşti. De asemenea, dacă din cei 133 de

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

miniştri care îşi au originea în Muntenia scădem 67 de miniştri cu locul naşterii şi/ sau domiciliul stabil în Bucureşti, rezultă o diferenţă de 66 de miniştri. Prin urmare, fără miniştrii născuţi în capitala ţării, Muntenia se plasează pe locul secund, după Transilvania cu 67 de miniştri.

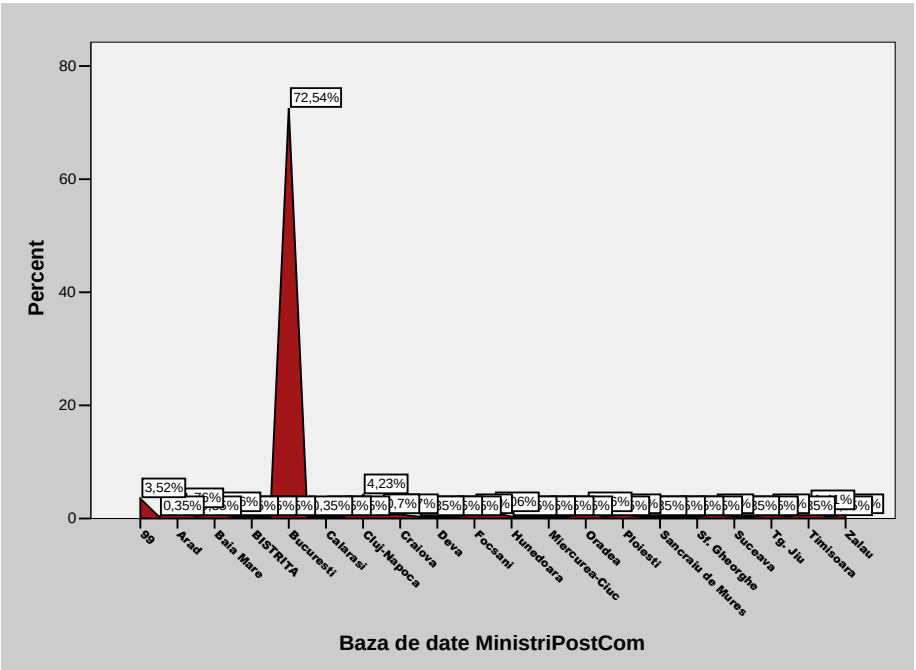

Figura 12 Domiciliul miniştrilor în momentul numirii în funcţie

Figura de mai sus, pare să confirme butada care spune că „ora exactăse dă întodeaunaîn Bucureşti". Cu alte cuvinte, domiciliul stabil sau rezidenţa în capitala ţării asigură o permanenţă a relaţiilor formale şi, mai ales, informale cu instituţiile strategice şi agenţii lor, aspect care constituie un *asset* în accesarea mecanismelor de selecţie, recrutare şi promovare în cadrul elitelor politice. Chiar dacă trăim într-o eră a multiplicării şi diversificării tehnologiilor de comunicare în masă, trebuie să admitem faptul că substanţa relaţiilor informale dintre politicieni, guvernanţi, oameni de afaceri, intelectuali de prestigiu etc. este constituită şi întreţinută de comunicarea *face-to-face*. Proximitatea unei persoane faţă de centrele de decizie în materie de politici publice, contactele informale cu aşa-numiţii *brokeri* de putere constituie resurse importante în competiţia pentru obţinerea unei poziţii cât mai bine plasate în ierarhia sistemului de putere.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Între configurația elitei guvernamentale postcomuniste după variabila „religie" şi structura populației din punctul de vedere al apartenenței religioase există o corespondență, după cum urmează: 70,32 % dintre miniştri sunt ortodocşi, în timp ce în populația totală avem 86,8 % ortodocşi; 3,18 % dintre miniştri sunt romano-catolici, iar în populația totală sunt 4,7 % romano-catolici; 2,47 % dintre miniştri sunt greco-catolici, în timp ce populația totală înregistrează sub 1 % greco-catolici etc.[18]

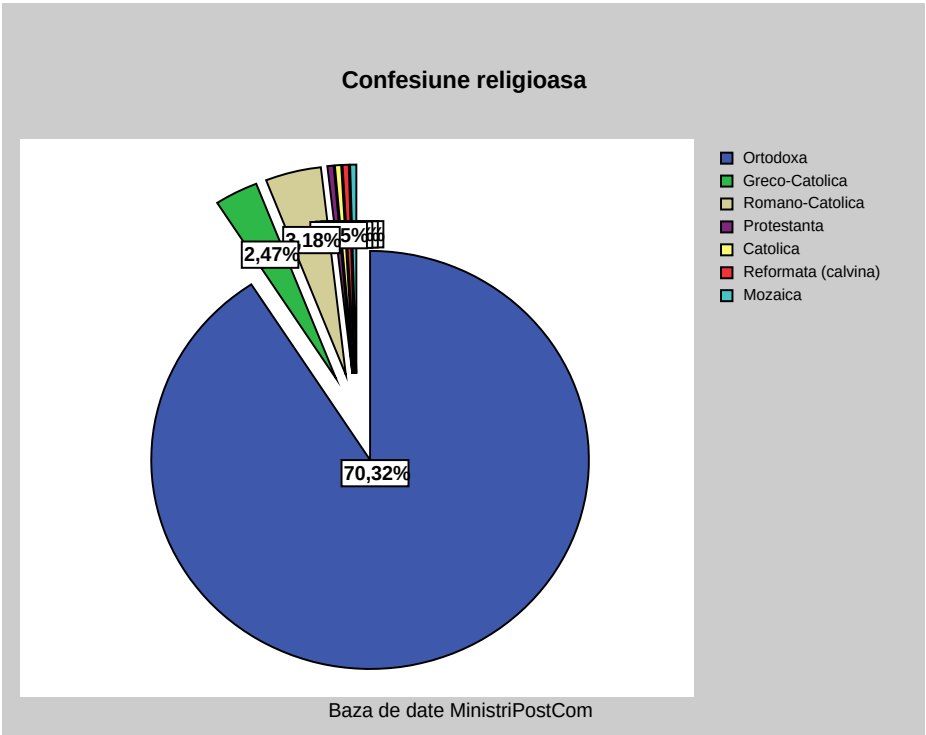

Figura 13 Distribuția miniştrilor în funcție de confesiunea religioasă

Dincolo de aceste corespondențe statistice între configurația elitei guvernamentale şi populația totală în funcție de „religie", barometrele de opinie publică au pus în evidență de-a lungul perioadei postcomuniste

[18] Datele utilizate pentru structura populației din România în funcție de „religie" sunt conforme *Recensământului Populației şi Locuințelor* efectuat în anul 2002. *Apud* Sorin Gog, Claudiu Herțeliu, „Religia în societatea românească", în vol. coord. de Traian Rotariu, Vergil Voineagu, *Inerție şi schimbare. Dimensiuni sociale ale tranziției în România*, Polirom, Iaşi, 2012, pp. 341-342.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

valori ridicate ale încrederii românilor în biserică comparativ cu celelalte instituţii ale statului. În virtutea acestui sentiment general de apreciere pentru biserică şi religios, în spaţiul politic românesc vedem adesea politicieni care afişează public atitudini şi comportamente prin care încearcă să demonstreze maselor ataşamentul lor faţă de valorile religioase şi biserică. „Alianţele" electorale dintre politicieni, guvernanţi şi înalţi prelaţi sunt de notoritate şi, cel mai adesea, se concretizează în tranzacţii de genul alocare de resurse financiare pentru Biserică contra susţinerii din partea clerului şi enoriaşilor săi.

3. Analize de omogenitate politică şi teritorială

Foarte sugestivă este analiza omogenităţii teritoriale. Este vorba despre două variabile nominale: „apartenenţa politică" şi „zona geografică de proveniență". Analiza de omogenitate pleacă de la o analiză de asociere a celor două variabile. În urma acestor calcule am obținut următoarele valori:

Tabelul 12 Apartenenţa teritorială a elitelor guvernamentaleîn funcţie de formaţiunile politice

		Zona_provenienta									
		Muntenia	Transilvania	Moldova	Dobrogea	Oltenia	Banat	Crisana	Alta tara	Nr	Total
Apartenenta politica la numirea in functie	CPUN	6	3	2	0	0	0	0	0	0	11
	Fara apartenenta	50	14	9	1	1	0	0	5	3	83
	FDSN (PDSR)	14	6	1	0	0	0	0	0	0	21
	FSN	19	5	1	2	1	0	0	0	0	28
	MER	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	PD	7	8	5	4	4	1	0	0	0	29
	PD-L	13	15	7	1	8	0	3	0	1	48
	PDSR	18	10	4	0	0	0	0	0	2	34
	PNL	28	16	7	3	5	1	0	3	0	63
	PNTCD	20	12	0	0	0	0	0	2	2	36
	PSD	20	7	9	2	0	0	0	0	1	39
	PUNR	0	3	0	0	0	0	0	1	1	5

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

	UDMR	0	25	0	0	0	0	2	0	0	27
	UNPR	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4
	PDAR	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	PUR	3	2	0	0	0	0	0	0	0	5
	PC	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	Ns/ Nr	6	1	3	0	0	0	0	1	3	14
Total		211	128	48	13	19	2	5	12	13	451

Datoritã mãrimii acestei matrici am fost nevoiţi sã îi reducem dimensiunile. Dupã aceastã reducere am constatat o asociere semnificativã între cele douã variabile pentru: χ^2=175, df=94, p=0.000). Am efectuat analiza de omogenitate şi am obţinut următoarele rezultate grafice:

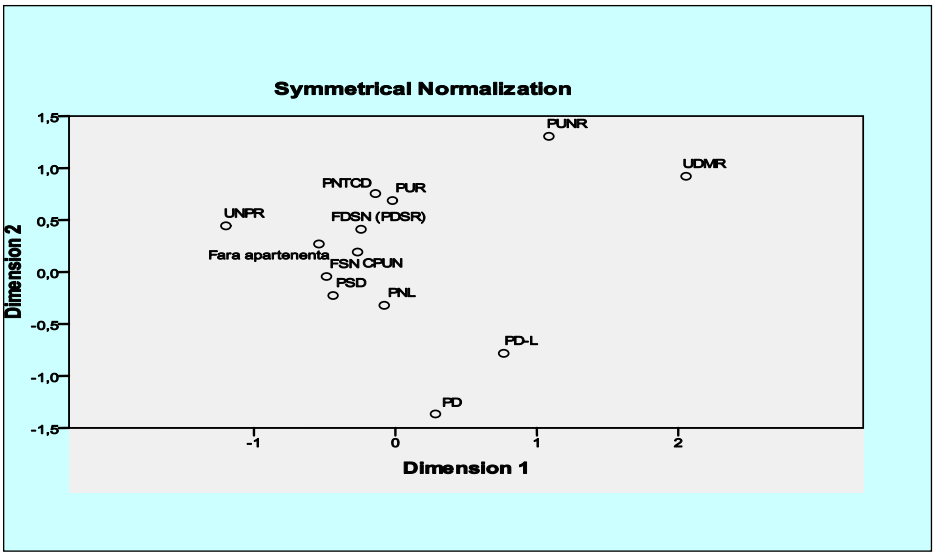

Figura 14 Reprezentare grafică a formaţiunilor politiceîn funcţie de cele două dimensiuni

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

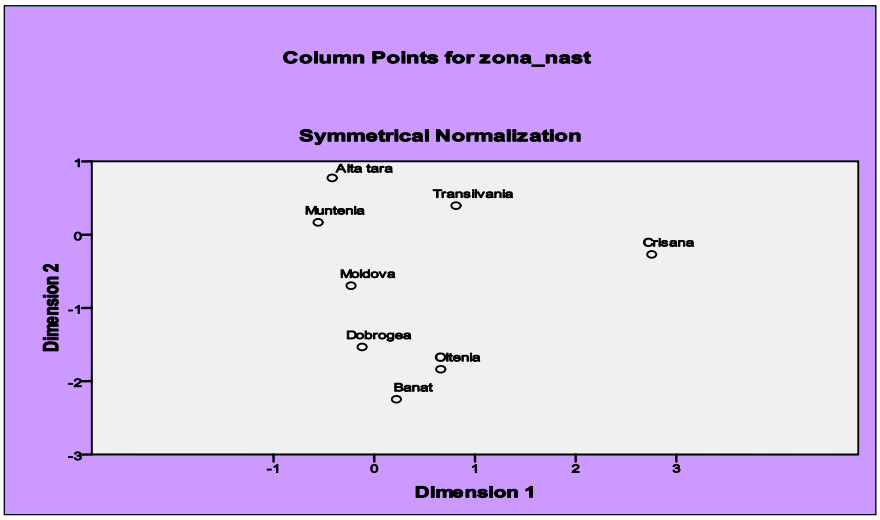

Figura 15 Distribuţia regiunilor de proveniență în funcţie de cele două dimensiuni

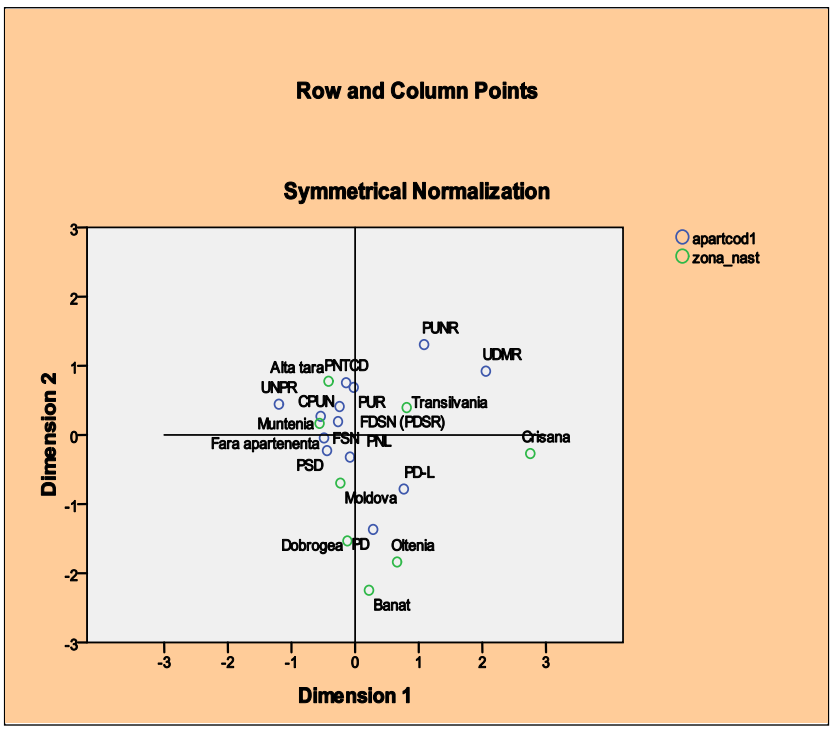

Figura 16 Grafic al analizei de corespondenţă dintre variabilele„apartenenţă politică” şi „zona de proveniență”.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei” din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Observăm o serie de grupări grafice, unele uşor de dedus. Astfel reprezentanţii UDMR sau PUNR apar în mod legitim ca provenind din Transilvania. Pentru alte formaţiuni reprezentarea graficã este mai puţin relevantă. Astfel, se observă formaţiunile politice care provin majoritar din Muntenia dar şi plasarea surprinzătoare a PD/ PD-L cu provenienţă din Moldova, Oltenia, Dobrogea etc. De asemenea, observăm şi regiuni relativ izolate politic (Crişana).

4. Reproducerea *versus* circulaţia elitelor guvernamentale

După destructurarea regimurilor comuniste din Europa Centrală şi de Est, cercetările privind rolul elitelor politice în acest spaţiu geopolitic s-au focalizat pe problematica circulaţiei sau reproducerii elitelor comuniste. Într-un capitol anterior, am invocat deja câteva din teoriile cele mai vehiculate în abordarea „moştenirii elitelor comuniste" şi formării elitelor postcomuniste.[19]

Pe de o parte, avem teoria reproducerii elitelor care se bazează pe supoziţia conform căreia schimbarea structurală din 1989 nu a afectat într-o măsură considerabilă compoziţia socială a elitelor conducătoare. În acest sens, membrii fostei nomenclaturi au supravieţuit „marelui eşec" (Z. Brzezinski) din finalul secolului XX convertindu-şi capitalul simbolic acumulat pe parcursul carierei politice şi/ sau profesionale în cadrul regimului comunist în alte forme de capital „vandabile" pe o nouă piaţă a „bunurilor simbolice" (P Bourdieu).[20]

Pe de altă parte, avem teoria circulaţiei elitelor care susţine că membrii nomenclaturii sau vechii elite comuniste au fost înlocuiţi din poziţiile de decizie de la vârful sistemului social cu o nouă elită ai cărei membri sunt selectaţi şi recrutaţi pentru posturile de conducere ţinând cont de exigenţele unei societăţi aflate în tranziţie către democraţie şi capitalism. Niciuna dintre cele două teorii pe care tocmai le-am sintetizat în câteva fraze nu este scutită de interpretări mai mult sau mai puţin ideologizante. Cei care s-au poziţionat la dreapta spectrului politic au îmbrăţişat argumentele teoriei reproducerii elitelor, în timp ce adversarii lor de stânga au optat pentru teoria circulaţiei elitelor.

---

[19] Vezi Jacek Wasilewski, „Hungary, Poland, and Rusia: The Fate of Nomenklatura Elites", în Mattei Dogan and John Jigley, *Elites, Crisis and the Origins of Regimes*, Rowman & Littlefield Publishers, 1998; Jacques Coenen-Huther, „L'Europe de l'Est en transition: circulation ou reproduction des élites?", în *Revue européenne des sciences sociales*, Numéro XXXVIII-118, 2000.

[20] Vezi G. Eyal, I. Szelenyi, E. Townsley, *Capitalism fără capitalişti. Noua elită conducătoare din Europa de Est*, Omega Press, Bucureşti, 2000.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

În acord cu Iván Szelényi şi Szonja Szelényi, vom opta pentru abordarea teoretică a „reproducerii"[21] şi cu ajutorul analizei statistice vom încerca să vedem în ce măsură elemente şi structuri ale fostei elite comuniste s-au reprodus în cadrul elitelor guvernamentale postcomuniste din România afectând procesul de tranziţie democratică, respectiv de consolidare democratică. Demersul nostru nu este unul cu totul nou în spaţiul politologic românesc. Lucrarea *Elite comuniste înainte şi după 1989*, editată sub egida de Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România, conţine câteva studii relevante din perspectiva reproducerii elitelor în spaţiul postcomunist românesc.[22]

Ipoteza noastră este că „elemente" din fostul partid comunist şi/ sau nomenclatură s-au reprodus în structura elitelor guvernamentale postcomuniste, în special, în elitele corespunzătoare tranziţiei democratice (1989-1996) prelungind perioada de trecere către etapa democraţiei electorale considerată a fi startul procesului de consolidare democratică sau post-tranziţie cu „ţinta" îndeplinirii standardelor corespunzătoare democraţiei liberale.

Tabelul 13 Apartenenţa la PCR şi/ sau nomenclatură în funcţie de perioada postcomunistă

Apartenenta la PCR * Apartenenta la nomenclatura * Crosstabulation

Count

Perioada postcomunista			Apartenenta la nomenclatura			Total
			Da	Nu	Nr	
tranzitie democratica	Apartenenta la PCR	Da	45	75		120
		Nu	0	10		10
		Nr	0	4		4
	Total		45	89		134
consolidare democratica	Apartenenta la PCR	Da	26	114	3	143
		Nu	0	105	1	106
		Nr	0	65	4	69
	Total		26	284	8	318

[21] Iván Szelényi and Szonja Szelényi, „Circulation or Reporduction of Elites during the Postcommunist Transformation of Eastern Europe: Introduction", în *Theory and Society*, Vol. 24, No. 5, *Special Issues on Circulation vs. Reproduction of Elites during the Postcommunist Transformation of Eastern Europe*, Oct., 1995, pp. 616.

[22] În acest sens, vezi studiile: Raluca Grosescu, „Traiectorii de conversie politică a nomenclaturii din România. Spre o taxonomie a partidelor create de fostele elite comuniste" (pp. 199-231) şi Alexandra Ionaşcu, „Perenitatea moştenirii comuniste? O analiza a elitelor guvernamentale" (pp. 231-265), în *Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România*, Vol. II, Polirom, Iaşi, 2007.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Tabelul de mai sus a rezultat din încrucişarea variabilei „apartenenţa la partidul comunist" cu variabila „apartenenţa la nomenclatură" a elitelor postcomuniste. Rezultatele sunt exprimate în funcţie de periodizarea postcomunismului românesc: (1) tranziţia democratică (1989-1996); (2) consolidarea democratică (1996-2012). Evident, perioada tranziţiei democratice (7 ani) cuprinde doar 134 de poziţii ministeriale raportat la perioada consolidării democratice (16 ani), care cuprinde 318 de poziţii ministeriale. Din cele 452 de poziţii ministeriale, pentru 73 nu am avut date disponibile. Prin urmare, datele din acest tabel sunt mai degrabă „orientative", decât „reprezentative" pentru totalitatea funcţiilor de miniştri cuprinse în baza *de EliteGuvPostCom*. Chiar şi în această situaţie „provizorie", observăm că elemente ale elitelor comuniste s-au reprodus în cadrul elitelor tranziţiei democratice într-o măsură mult mai mare (45 de miniştri care au fost deopotrivă membri PCR şi nomenclaturişti), decât în cadrul elitelor consolidării democratice (26 de miniştri care au fost deopotrivă membri PCR şi nomenclaturişti). În acest caz, ipoteza „reproducerii elitelor comuniste" formulată de Iván Szelényi şi Szonja Szelényi este validată parţial, doar pentru perioada corespunzătoare tranziţiei democratice. Cu cât avansăm în procesul consolidării democratice, constatăm o circulaţie a elitelor postcomuniste. Cu alte cuvinte, putem vorbi despre o înnoire a elitelor guvernamentale.

Într-o prezentare sintetizată, configuraţia elitelor guvernamentale din România postcomunistă ar putea fi descrisă astfel:

- omogenă din punct de vedere educaţioal, predominând studiile tehnice, economice şi juridice, care se reproduc din perioada tranziţiei democratice în perioada consolidării democratice;
- vârsta miniştrilor variază într-un interval de zece ani, cuprins între 45 şi 55 de ani;
- generaţiile de ministeriabili cu frecvenţele cele mai mari sunt înregistrate în anii 1939, 1948, 1949, 1953, 1955, 1968;
- elitele guvernamentale postcomuniste sunt predominant „masculine", femeile fiind subreprezentate, România situându-se din acest punct de vedere sub media europeană;
- regiunile istorice care au „furnizat" cei mai mulţi miniştri sunt în ordine descrescătoare Muntenia, Transilvania şi Modova, iar judeţele care conduc în „topul" cu cei mai mulţi miniştru sunt Bucureşti, Cluj, Prahova şi Hunedoara;
- din punct de vedere politic am putea vorbi despre o „omogenitate în diversitate" a elitelor guvernamentale postcomuniste, în sensul

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

că Muntenia este asociată cu partidele de stânga (FSN şi moştenitoarele acestui partid), Transilvania este asociată cu UDMR, PUNR, respectiv PDL, în timp ce Moldova este reprezentată în tot spectrul partidist (PSD, PDL, PNL).

Omogenitatea în diversitate a elitelor guvernamentale postcomuniste, combinată cu reprezentativitatea teritorială relativ redusă şi o subreprezentare a femeilor în funcţiile de miniştri furnizează indiciile lipsei de solidaritate, fragmentării şi conflictualizării relaţiilor în cadrul angrenajului guvernamental, fapt care are un impact asupra calităţii guvernării şi, implicit, asupra consolidării democratice.

5. Concluzii

În compoziţia educaţională a elitelor guvernamentale postcomuniste predomină studiile tehnice la concurenţă cu cele juridice şi economice. Preeminenţa studiilor tehnice în raport cu celelalte categorii a constituit o caracteristică dominantă a elitelor comuniste care s-a reprodus şi în cazul elitelor postcomuniste. Explicaţia acestei dominanţe a tehnicului în pregătirea şi formarea profesională a elitelor guvernamentale postcomuniste constă în nevoia unor resurse competente în domenii tehnico-economice recrutate preponderent din rândul foştilor manageri ai întreprinderilor de stat şi birocraţilor din perioada comunistă. Pentru studii tehnice, maximul este atins în guvernul Boc I, studiile juridice predominând în Guvernul Radu Vasile. Studiile economice prezintă totuşi procente mai scăzute în general, cu un maxim în Guvernarea Năstase. Procentul celor cu alt tip de studii este maxim imediat după Revoluţie, ca o expresie a unui început de drum democratic, fără specializări stricte. Această diversitate revine surprinzător în Guvernarea Mihai Răzvan Ungureanu. Aproape un sfert din elitele guvernamentale postcomuniste (19,07 %) este reprezentat de cadrele universitare din unităţile de învăţământ superior şi institutele de cercetare academică, ceea ce înseamnă că un nivel înalt de pregătire certificat prin deţinerea unor titluri ştiinţifice (ex: doctor în ştiinţe) este valorizat social.

Tipul şi nivelul de pregătire profesională ale elitelor guvernamentale se reflectă în calitatea guvernării, în eficienţa şi eficacitatea politicilor publice promovate. Această aserţiune trebuie amendată de faptul că, eficienţa activităţii miniştrilor depinde nu numai de nivelul lor de pregătire, ci şi de experienţa politică şi/ sau guvernamentală anterioară numirii în cadrul executivului, de susţinerea politică necesară promovării unor reforme, adesea impopulare, de imaginea publică.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

În toate guvernele de după 1989 majoritatea demnitarilor au fost bărbaţi şi doar două guvernări au admis prezenţa femeilor în procente de peste 15 %: guvernul Adrian Năstase şi Guvernul Emil Boc. De constatat că în primii 10 ani de după Revoluţie practic nicio femeie nu a intrat în niciunul din primeleşase guverne. În momentul de faţă, Guvernul Ponta înregistrează un număr de 21 de miniştri , din care trei femei care reprezintă 14,28 % din totalul cabinetului comparativ cu o medie europeană de 25 % femei miniştri.

După Revoluţie, se observă o medie de vârstă foarte ridicată, după care imediat cifrele variază într-un interval foarte mic [45,55] de ani. Guvernul cu media de vârstă cea mai mică este cel al lui Mihai Răzvan Ungureanu, iar cabinetul cu media de vârstă cea mai mare este cel al guvernului „provizoriu" (Petre Roman I). Surprinde şi diferenţa de zece ani dintre acest Guvernul Ungureanu şi Guvernul Ponta. Marea majoritate a ministeriabililor este căsătorită, procentele celor aflaţi în alte situaţii fiind foarte reduse. Această situaţie era previzibilă după vârsta medie a acestor persoane la începutul mandatelor avute.

Apartenenţa la PCR şi la nomenclatură a elitelor guvernamentale postcomuniste a avut o influenţă semnificativă asupra tranziţiei democratice şi mai puţin asupra consolidării democratice în România. Deţinerea unei funcţii de către elitele politice a avut o influenţă semnificativă în ce priveşte consolidarea democratică în România şi mai puţin tranziţia. Procesul de consolidare democratică depinde de păstrarea funcţiilor politice ale elitelor guvernamentale în cadrul formaţiunilor politice de apartenenţă.

Din datele prelucrate statistic cu ajutorul *SPSS*-ului, rezultă următorul profil al elitelor guvernamentale din România: preponderent genul masculin; vârsta medie de 49 de ani, cei mai mulţi miniştri având vârsta de 53 de ani la data numirii în funcţie; preponderent studii tehnice, juridice sau economice; căsătorit (ă) cu cel puţin un copil; având o apartenenţă politică declarată; provine din mediul urban; provine preponderent din Muntenia şi Transilvania; domiciliul stabil sau de reşedinţă în Bucureşti; ortodox. Numărul de miniştri variază de la un Guvern la altul fără să existe o anumită caracteristică a acestei variaţii. Dimensiunea medie a unui cabinet guvernamental este de 32 de miniştri, cu un maxim reprezentat de Guvernul Năstase (53 de miniştri) şi un minim reprezentat de Guvernul Ungureanu (18 miniştri).

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Acknowledgment

This paper was presented at the *2nd Annual International Conference on Social Science*, organized by Athens Institute for Education and Research (ATINER), 27-30 July 2015, Greece, and it was published before in the author's book, Ciprian Iftimoaei, *Elite guvernamentale în România Postcomunistă* [Governmental Elites in Post-Communist Romania], Editura Lumen, Iaşi, 2015, pp. 165-209.

Bibliografie:

Abramson, Paul R. Şi Claggett, William. (2001). „Recruitment and Political Participation". *Political Research Quarterly*, Vol. 54, No. 4.

Adam, Frane şi Tomšič, Matevž. (2002). "Elite (Re)configuration and Politico-Economic Performance in Post-Socialist Countries" în Europe-Asia Studies, Vol. 54, No. 3.

Best, Heinrich şi Edinger, Michael. (2005). „Converging Representative Elites in Europe? An Introduction to the EurElite Project" în *Czech Sociological Review*, No. 3, Vol. 4.

Best, Heinrich şi Higley, John (eds.). (2010). *Democratic Elitism: New Theoretical and Comparative Perspective.* Boston: Brill & Leiden.

Burton, Michael G. şi Higley, John. (1987). "Elite Settlements" în *American Sociological Review,* Vol. 52, No. 3.

Burton, Michael şi Gunter, Richard şi Higley, John. (1995). „Transformări ale elitelor şi regimurilor democratice" în *Polis*, nr. 4.

Burton, Michael şi Higley, John. (2001). „The Study of Political Elite Transformations" în *International Review of Sociology,* No. 11.

Burton, Michael şi Higley, John. (2006). *Elite Foundations of Liberal Democracy.* Romwman & Littelefield Publishers, INC, Landam.

Coman, Claudiu. (2011). *Statistică socială în ştiinţele sociale.* Iaşi: Institutul European.

Culic, Irina. (2002).*Câştigătorii. Elita politică şi democratizare în România 1989-2000.* Cluj-Napoca: Editura Limes.

Edinger, Lewis J. şi and Searing, Donald D. (1967). „Social Background in Elite Analysis: A Methodological Inquiry" în *The American Political Science Review*, Vol. 61, No. 2.

Edinger, Michael & Fiers, Stefaan (2007). *The European Parliament and the Making of a Supranational Elite*, Paper for presentation at the ECPR Joint Sessions of Workshops, Workshop 24 –"The European Parliament and the Making of a Supranational Elite", Helsinki, May 7th – 12th 2007.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Ferréol, Gillers (coord.). (1998). *Dicţionar de Sociologie*. Iaşi: Polirom.

Field, Lowell G. şi Higley, John şi Burton, Michael (1990). „A New Elite Framework for Political Sociology" în *Revue europeennne des sciences sociales*, T. 28, No. 88.

Field, Lowell G. şi Higley, John. (1980). *Elitism*. Londra: Routledge & Kegan Paul.

Field, Lowell G. şi Higley, John. (1985). „National Elites and Political Stability" în Gwen Mooer (ed.), *Studies of the Structure of National Elite Groups*, Greenwich CT: JAI Press.

Gheorghiu, Mihai Dinu şi Lupu, Mihăiţă (coord.). (2008). *Mobilitatea elitelor în România secolului XX*. Bucureşti: Editura Paralela 45.

Grosescu, Raluca. (2007). „Traiectorii de conversie politică a nomenclaturii din România. Spre o taxonomie a partidelor create de fostele elite comuniste" în *Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România*, Vol. II, pp. 199-231. Iaşi: Polirom.

Gunther, Richard şi Higley, John (eds.). (1992). *Elites and Democratic Consolidation in Latin America and Southern Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Higley, John şi Burton, Michael G. (1989). „The Elite Variable in Democratic Transitions and Breakdowns" în *American Sociological Review*, Vol. 54, No.1.

Higley, John şi Burton, Michael G. şi Field, G. Lowell. (1990). "In Defense of Elite Theory: A Reply to Cammack" în *American Sociological Review*, Vol. 55, No. 3.

Higley, John şi Gunther, R. (eds.). (1992). *Elites and Democratic Consolidation in Latin America and Southern Europe.* Cambrige: Cambrige University Press.

Higley, John şi Hoffmann-Lange, Ursula şi Kadushin, Charles şi Moore, Gwen. (1991). „Elite Integration in Stable Democracies: A Reconsideration" în *European Sociological Review,* Vol. 7, No. 1.

Higley, John şi Lenyel, György. (eds). (2000). *Elites after State Socialism: Theories and Analysis.* MD: Rowman & Littlefield, Lanham.

Higley, John şi Moore, Gwen. (1981). "Elite Integration in the United States and Australia" în *The American Political Science Review*, Vol. 75, No. 3.

Higley, John şi Pakulski, Jan şi Weselowski, Wlodzimierz (eds.) (1998). *Postcommunist Elites and Democracy in Eastern Europe.* Basingstoke&London: MacMillan Press.

Higley, John şi Pakulski, Jan. (1994). "Elite Transformations in Central and Eastern Europe" în *Australian Journal of Political Science* No. 30.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.

Hirschman, Albert O. (1999). *Abandon, contestare şi loialitate. Reacţii faţă de declinul firmelor, organizaţiilor şi statelor*. Bucureşti: Editura Nemira.

Ionaşcu, Alexandra. (2007). „Perenitatea moştenirii comuniste? O analiză a elitelor guvernamentale" în *Elite comuniste înainte şi după 1989. Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România*, Vol. II. Iaşi: Editura Polirom.

Ionaşcu, Alexandra. (2007). „Volatilité et stabilisation du personnel gouvernamental. Les cabinets roumains: 1919-1937 et 1989-2004", în *Studia Politica. Romanian Political Science Review*, vol. VII, no. 1.

Jaba, Elisabeta şi Grama, Ana (2004). *Analiza statistică cu SPSS sub Windows*. Iaşi: Polirom.

Miroiu, Mihaela. (1998). „Feminismul ca politică a modernizării" în Mungiu-Pippidi, Alina (coord*), Doctrine politice*. Iaşi: Editura Polirom.

Rădulescu-Motru, C. (1990). *Mărturisiri*. Bucureşti: Minerva.

Rotariu, Traian şi Voineagu, Vergil. (coord.). (2012). *Inerţie şi schimbare. Dimensiuni sociale ale tranziţiei în România*. Iaşi: Polirom.

Szelényi, Iván şi Szelényi, Szonja. (1995). "Circulation or Reproduction of Elites during the Postcommunist Transformation of Eastern Europe: Introduction" în Theory and Society, Vol. 24, No. 5.

Stoica, Virgil. (2003). *Cine conduce Iaşiul?*. Iaşi: Editura Fundaţiei AXIS.

Ştefan, Laurenţiu. (2012). *Who governs Romania? Profiles of Românian Political Elites Before and After 1989*. Bucureşti: Editura Institutul de Ştiinţe Politice şi Relaţii Internaţionale.

Ştefan, Laurenţiu. (2004). *Patterns of Political Elites Recruitment*. Bucureşti: Editura ZIUA.

Wasilewski, Jacek. (2001). „Three Elites of the Central-Est European Democratization" în Markowski, R. şi Wnuk-Lipinski, E. (eds.), *Transformation Paths in Central and Eastern Europe*. Warsaw: Friedrich Ebert Stiftung.

Zamfir, Cătălin şi Vlăsceanu, Lazăr (coord). (1998). *Dicţionar de sociologie*. Bucureşti: Editura Babel.

Iftimoaei, C. (2015). Configurations of the Governmental Elites in Post-Communist Romania [Configuratii ale elitelor guvernamentale in Romania Postcomunista]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, Tomul 16, 71-106.